НЕЗАЛЕЖНАЯ ГАЗЕТА ШУМІЛІНШЧЫНЫ

СЬВІТАНАК

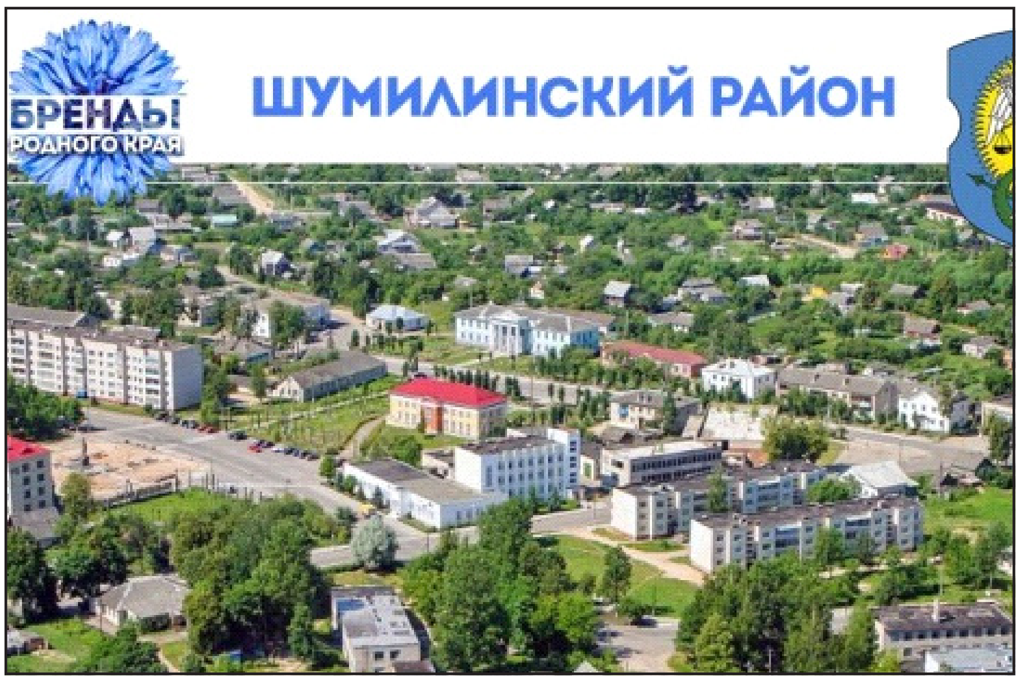
*Беларусь,
твой народ
дачакаецца
Залацістага,
яснага дня!
М. Багдановіч.*

№12 (321) ЖНІВЕНЬ 2022 ГОД

КУЛЬТУРА

ЗНАКАМІТАСЦІ НАШАЙ ШУМІЛІНШЧЫНЫ

Саламяныя павукі, валун-волат і обальская цэгла: чым знакаміты Шумілінскі раён?

Шуміліншчына – край з гераічным мінулым, карані якога сыходзяць у глыбокую старажытнасць. Рэгіён таксама багаты азёрамі, рэкамі і лясамі. У ландшафтным заказніку "Казьянскі" можна ўбачыць унікальныя пейзажы Беларускага Паазер'я. Пасля праходжання ледніка тут мудрагеліста змяніўся рэльеф: з'явіліся выдмы, камы, лагчыны. На тэрыторыі заказніка расце больш за 20 відаў рэдкіх раслін і насяляюць 47 відаў жывёл, занесеных у Чырвоную кнігу Беларусі.

Шуміліншчына – край з гераічным мінулым, карані якога сыходзяць у глыбокую старажытнасць. Рэгіён таксама багаты азёрамі, рэкамі і лясамі. У ландшафтным заказніку "Казьянскі" можна ўбачыць унікальныя пейзажы Беларускага Паазер'я. Пасля праходжання ледніка тут мудрагеліста змяніўся рэльеф: з'явіліся выдмы, камы, лагчыны. На тэрыторыі заказніка расце больш за 20 відаў рэдкіх раслін і насяляюць 47 відаў жывёл, занесеных у Чырвоную кнігу Беларусі.

Курс на мадэрнізацыю

Обальскі керамічны завод, вядомы далёка за межамі Беларусі, - горадаўтваральнае прадпрыемства. Тутэйшая цэгла ва ўсе часы была запатрабавана. Ён вырабляецца з адборнай сыравіны, на прафесійным абсталяванні кваліфікаванымі спецыялістамі. Некаторыя віды завадской прадукцыі, напрыклад абліцавальная цэгла падвышанай марозаўстойлівасці, наогул не маюць аналагаў у СНД.

Па словах галоўнага тэхнолага завода Таццяны Аляксеевай, прадпрыемства бесперапынна развіваецца. Паступовая мадэрнізацыя дае магчымасць зніжаць сабекошт, пашыраць асартымент і паляпшаць якасць прадукцыі. Акрамя таго, рэканструкцыя дазволіла выкарыстоўваць мясцовыя віды паліва - нафтакокс ААТ "Нафтан" і торф.

Вытворчыя магутнасці прадпрыемства загружаны поўнасцю. Цяпер Обальскі керамічны завод выпускае сем відаў цэглы, акрамя гэтага, вырабляе керамічныя камяні, сувенірныя вырабы, тэнісіт і спецсумесі для падсыпкі тэнісных кортаў, гліняны парашок, які дазваляе рабіць якасны мур печаў, камінаў. У апошнія гады прадпрыемства прыбаўляе ў аб'ёмах вытворчасці.

Безумоўна, за любымі лічбамі і дасягненнямі стаяць людзі. Галоўная каштоўнасць ААТ «Обальскі керамічны завод» – калектыў. Тут працуюць 230 чалавек. Іх досвед, уменні і веды дапамагаюць ствараць выключна якасную прадукцыю.

Павучок на шчасце

Шумілінскія саламяныя павукі атрымалі статус нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці краіны.

Наталля Сцяржанкова, майстар, які адрадзіў старадаўняе рамяство, запэўнівае: павукі – не простае ўпрыгожванне інтэр'еру, яны прыбіраюць з дому негатыў, а таксама прыносяць шчасце і дабрабыт, служаць абярэгам.

Работы метадыста па саломапляценні Шумілінскага Дома рамёстваў Наталлі Сцяржанковай прыцягваюць з першага погляду. У нягітры прыродны матэрыял яна быццам удыхае новае жыццё і ператварае яго ў паветраных павукоў, галаўныя ўборы, цацкі, маскі.

– Галоўным атрыбутам Новага года, яшчэ да ўвядзення Пятром І ёлкі, былі менавіта такія павукі, – распавяла майстрыха. – Высушаную саломку рэзалі на 12 роўных частак, а затым замацоўвалі ў чатырохкутныя ромбы (гэта і ёсць характэрная асаблівасць шумілінскіх саламяных павукоў) з дапамогай іголкі і ніткі.

У залежнасці ад прызначэння абярэга да яго прымацоўваліся, напрыклад, саламяныя птушкі – на раннюю вясну, каралі – на дождж, маленькія сонейкі – на надвор'е. Падвешвалі ў чырвоным куце. Яны не проста віселі, а павольна кружыліся з боку ў бок. Людзі верылі, што павук намотвае на сваё павуцінне ўсю негатыўную энергію, якая запасіцца ў доме. Таму перад Калядамі старога павука здымалі і спальвалі ў печцы, а ўзамен да столі прымацоўвалі новага.

Шумілінскія павукі - заўсёднікі Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску", разнастайных выставак і кірмашоў. І зараз людзі заказваюць іх для ўпрыгожвання кватэр і офісаў, некаторыя маладыя прымацоўваюць над дзіцячай зыбкай замест мабіля-каруселі. – Я атрымліваю ад працы з саломкай неймавернае задавальненне, - падагульніла Наталля Сцяржанкова. - Гэты працэс сапраўды зачароўвае, не магу адарвацца, нейкая магія ўсё ж такі ёсць.

Усім волатам волат

Вялізны валун, які знаходзіцца недалёка ад вёскі Горкі Шумілінскага раёна, унікальны.

(працяг на стар. 2)

ПАРТАЛ ТВАЙГО ГОРАДА: HTTP://SHUMILINA.BY

КРЫМІНАЛ

СКРАЛІ САЛЯРКУ

Шумілінская міліцыя нядаўна выявіла факты крадзяжу паліва ў сельскай гаспадарцы раёна.

Прынамсі, у сувязі з пачаткам жніва супрацоўнікі Шумілінскага раённага аддзела ўнутраных спраў працуюць ва ўзмоцненым рэжыме. Бадай што, выяўляць крадзяжы дзяржаўнай маёмасці нярэдка мясцовым міліцыянерам дапамагаюць нераўнадушныя мясцовыя жыхары.

Так, на днях у райаддзел міліцыі паступіла інфармацыя пра тое, што механізатар аднаго з сельгаспрадпрыемстваў злівае паліва. Сігнал падцвердзіўся. І сапраўды, у паліўным баку яго ўласнага трактара было знойдзена 5 літраў саляркі. Мужчына быў вымушаны прызнаць, што пераліў яе з трактара МТЗ сельгаспрадпрыемства, дзе працаваў. На яго быў складзены адміністрацыйны пратакол. Паводле участковага інспектара РАУС Паўла Трафімава – згодна з арт 11.11 Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях Рэспублікі Беларусь «Дробны крадзеж» трактарысту пагражае штраф ад 2 да 30 БВ.

Таксама падчас аператыўнага расследавання адной з крымінальных спраў шумілінская міліцыя выявіла яшчэ адзін факт крадзяжу паліва. У гэтым выпадку механізатар за некалькі разоў зліў з МТЗ сельгаспрадпрыемства для ўласных патрэб да 180 літраў саляркі. А гэта злачынства цягне ужо на больш сур'ёзны тэрмін. Максімальнае пакаранне, што пагражае ў такім выпадку – гэта да 4 гадоў пазбаўлення волі (арт. 211 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь «Прысваенне або растрата»).

Пакуль што супрацоўнікі райаддзела ўнутраных спраў працягваюць праводзіць штодзённыя рэйды.

Сяржук Крупскі

ЭКАЛОГІЯ

ЛОЎЛЯ НА ДАРОЖКУ

У Шумілінскім раёне вызначаны рыбалоўныя ўгоддзі, дзе дазволена падводнае паляванне і лоўля рыбы на дарожку з суднаў з рухавікамі.

Рашэннем Віцебскага абласнога выканаўчага камітэта № 380 ад 19 ліпеня 2022 года ў Віцебскай вобласці вызначаны пералік рыбалоўных угоддзяў, у якіх можа ажыццяўляцца падводнае паляванне і (або) лоўля рыбы на дарожку з суднаў з рухавікамі, пры якім дазваляецца выкарыстанне адной прынады або прынады на аднаго рыбалова. , у светлы час сутак. Рашэнне набыло моц 29 ліпеня 2022 года.

ПЕРАЛІК рыбалоўных угоддзяў, у якіх можа ажыццяўляцца падводнае паляванне і (або) лоўля рыбы на дарожку з суднаў з рухавікамі, пры якім дазваляецца выкарыстанне адной прынады або прынады на аднаго рыбалова, у светлы час сутак

Возера Будавесць: за 8 км на паўднёвы усход ад гарпасёлка Шуміліна, паміж вёскай Башні і аграгарадком Амбросавічы. Тут дазволена падводнае паляванне, лоўля рыбына дарожку з судоў з рухавікамі.

Возера Муражніцкае: за 10 км на паўднёвы усход ад г.п. Шуміліна, паміж вёскай Язвіна і вёскай Ужляціна. У гэтых мясцінах дазволена падводнае паляванне і лоўля рыбы на дарожку з судоў з рухавікамі

Возера Сасноўскае: за 8 км на захад ад горпасёлка Шуміліна, каля вёскі Пабеда. Дазволена падводнае паляванне, лоўля рыбы на дарожку з судоў з рухавікамі.

Рака Обаль (без прылеглых поймавых вадаёмаў) у межах Шумілінскага раёна можна праводзіць падводнае паляванне і лоўлю рыбы на дарожку з судоў з рухавікамі

Алесь Прыбярэжны

КУЛЬТУРА

(пачатак на стр. 1)

У розных крыніцах яго называюць Вялікім ці Вялікім, а часам Чортавым. Як яго не называй, але назва прыроднай славутасці цалкам апраўдана: гэта сапраўды самы вялікі валун, які можна ўбачыць у Беларусі. Яго памеры ўражваюць: даўжыня - 11 метраў, шырыня - больш за пяць, а вышыня - 2,8. Па матэрыялах Інстытута геалогіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, дакладная вага цёмна-карычневага гіганта - 292 тоны.

Складаецца камень-волат з пароды крупназярністой граніту-рапаківі з украпінамі рагавой падманкі. Па форме валун нагадвае невялікі спадзісты гранітны ўзгорак або велізарную перавернутую лодку. Здаецца, старажытнае мора сышло, а гіганцкі човен застаўся на беларускай зямлі і скамянеў. Валун прынёс ледавік з Выбаргскага масіва, верагодна, некалькі дзясяткаў тысяч гадоў таму. Цяпер камень - геалагічны помнік прыроды рэспубліканскага значэння.

Гісторыя адной сядзібы

Адна са славутасцяў Шумілінскага раёна – руіны сядзібы Грабніцкіх у Обалі.

У другой палове XIX стагоддзя, калі побач з маёнткам Обаль праклалі чыгунку, шляхціцам Грабніцкім належала больш за 2,5 тыс. дзесяцін ворнай зямлі, а таксама вялікі лясны масіў. Уладальнікі маёнтка здабывалі гліну і жвір, выраблялі цэглу, прадавалі лес, сплаўляючы яго па рацэ.

У пачатку XIX стагоддзя Станіслаў Грабніцкі пабудаваў ужо двухпавярховы палац з цокальным паверхам у стылі класіцызму. Каля калон каля параднага ўваходу стаялі каменныя львы, якія, дарэчы, захаваліся да гэтага часу і ўпрыгожваюць уваход у музей.

– Памешчык Грабніцкі вядомы тым, што ўтрымліваў канарэек і вырошчваў кветкі, — працягвае Лёля Лузгіна. – У яго быў асобны пакой, які так і называлі «канарэйкавым». У палацы таксама была вялікая бібліятэка.

У канцы XIX – пачатку XX стагоддзя маёнтак стаў уласнасцю памешчыка Амбургера. З надыходам Кастрычніцкай рэвалюцыі новы ўладальнік пакінуў сваю рэзідэнцыю і больш не вяртаўся ў Обаль. Палац працяглы час застаўся без нагляду. У 1924 годзе ў былой сядзібе Грабніцкіх адкрылася школа сялянскай моладзі. А падчас Вялікай Айчыннай у будынку школы размяшчаўся нямецкі шпіталь. Пасля вайны ў школе аднавіліся навучальныя заняткі. У 1970-х у былым палацы знаходзіўся інтэрнат завода керамічных вырабаў. Праз некаторы час сядзіба стала закінутай. У сярэдзіне 90-х у сядзібе адбыўся пажар, і да сённяшняга дня захаваўся толькі фасад з рэшткамі каланады.

Унікальныя знаходкі

Яшчэ адно пацверджанне таму, што легендарны шлях «з варагаў у грэкі» праходзіў праз Заходнюю Дзвіну, знайшлі археолагі падчас адной з экспедыцый у Шумілінскім раёне.

Каля 600 знойдзеных артэфактаў доказваюць: месца, дзе зараз знаходзіцца вёска Кардон, з'яўлялася перавалачным пунктам знакамітага шляху. Гэта і не толькі можна даведацца, наведаўшы гісторыка-краязнаўчы музей, які не так даўно зладзіў наваселле.

Як расказала дырэктар музея Святлана Іванова, асноўны фонд складае больш за 12,5 тыс. экспанатаў. Зараз тут дзве выставачныя і чатыры экспазіцыйныя залы. Самы каштоўны экспанат - суцэльная ніжняя сківіца мамонта з зубамі.

У новай экспазіцыйнай зале з'явілася інтэрактыўная зона, дзе кожны юны наведвальнік можа на некаторы час стаць археолагам. Сярод экспанатаў – матэрыялы аб падзеях Грамадзянскай вайны 1918 – 1920 гг., аб усталяванні савецкай улады на Шуміліншчыне, аб дзейнасці падполля і партызанскім руху ў гады Вялікай Айчыннай на тэрыторыі раёна, зброя і боепрыпасы, асабістыя рэчы, дакументы зямлякоў – удзельнікаў вайны, у тым ліку Герояў Савецкага Саюза. У музеі таксама можна ўбачыць прадметы працы і побыту, адзенне і абутак сялян XIX - пачатку XX стагоддзя. А яшчэ калекцыю жывапісу мясцовых мастакоў, аснову якой складаюць палотны заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі БССР у галіне кінематаграфіі Уладзіміра Белавусава і члена Беларускага саюза мастакоў, вядомага беларускага акварэліста, ураджэнца Шумілінскага раёна – Уладзіміра Іванова.

– Унікальныя экспанаты, якімі мы па праве ганарымся, – два «малаточкі Тора» - старажытныя воінскія кудмені, якія насілі скандынавы, - адзначыла Святлана Іванова. - Іх дасталі зусім непашкоджанымі з-пад зямлі падчас адной з экспедыцый. Такі малаточак знайшлі на тэрыторыі Беларусі толькі аднойчы – у XIX стагоддзі, але ён рассыпаўся ў руках даследчыкаў. А шумілінскую знаходку ў цэласці і захаванасці даставілі НАН Беларусі. Цяпер гэты здабытак не толькі нашага раёна, але і ўсёй Беларусі.

Легенды Обалі

Музей Обальскага камсамольскага падполля – філіял Шумілінскага гісторыка-краязнаўчага музея - размяшчаецца з 1965 года на тэрыторыі сядзібна-паркавага комплексу, пабудаванага Грабніцкім у двухпавярховай каменнай пабудове – былым доме кіраўніка.

Шуміліншчына знакамітая ў тым ліку і дзякуючы Обальскаму камсамольскаму падполлю ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

У арганізацыю «Юныя мсціўцы», якая з'явілася ў Обалі зімой 1941-га, увайшлі 38 юнакоў і дзяўчат, а ўзначаліла групу 20-гадовая Ефрасіння Зянькова.

Дзеці падтрымлівалі сувязь з падпольнымі райкамамі партыі і камсамола, а таксама партызанскім атрадам імя К. Варашылава, якому накіроўвалі зброю, медыкаменты і разведвальную інфармацыю. Па заданнях партызан падпольшчыкі ўладкоўваліся ў акупацыйныя ўстановы. На іх рахунку больш за 20 паспяховых дыверсій.

Па словах былога супрацоўніка музея Лёлі Лузгінай, частыя госці ў Обалі – байкеры піцерскага ваенна-патрыятычнага мотаклуба «Штрафбат».

– Яны выкупілі хатку бабулі юнай падпольшчыцы Зіны Партновай, - кажа Лёля Паўлаўна. – Планы былі вялікія: аднавіць у доме абстаноўку таго часу, на ўчастку зрабіць зямлянкі, а летам ставіць паходную кухню. Але пандэмія і закрытыя межы ўнеслі карэкціроўкі, і планы пакуль так і не рэалізаваліся.

"Vitvesti"

Пераклад з расейскай рэдактара

КРЫМІНАЛ

СКРАЛІ ЛАВАЧКІ І ПЛІТЫ

Днямі з пешаходна-веласіпеднай дарожкі Шуміліна-Прыазёрная скралі 8 пліт і дзве лавачкі.

Нагадаем, што пешаходна-веласіпедная дарожка, або так званая "дарожка здароўя", ад Шумілінскага возера да вёскі Прыазёрная карыстаецца ў жыхароў раёна вялікай папулярнасцю. Перадусім кіраўніцтва раёна разам з адміністрацыяй жыллёва-камунальнай гаспадаркі раёна і работнікамі раённай бібліятэкі правялі суботнік, падчас якога зрабілі ўздоўж дарожкі два прыпынкі, каб людзі мелі магчымасць адпачыць. Паклалі тратуарную плітку, устанавілі дзве драўляныя лавачкі. Аднак, на жаль, дзесьці найшліся і такія людзі, якім, як аказваецца, не патрэбна было ні добраўпарадкаванне, ні прыгажосць, ні камфортныя дарожкі.

Невядомыя скралі з адной пляцоўкі 8 пліт і лавачку, з другой – таксама лавачку. Нехта вырашыў уладкаваць свой асабісты камфорт за кошт грамадства? Ашукаць сваіх блізкіх, знаёмых, суседзяў, дзяцей ці ўнукаў і… самога сябе, бо за такія дзеянні панясе адказнасць па закону.

Па факце крадзяжу УП ЖКГ звярнулася ў праваахоўныя органы.

Сяржук Крупскі

ЗДАРЭННІ

СУТЫКНУЛІСЯ ДЗВЕ ЛЕГКАВУШКІ

У Шумілінскім раёне ў ДТЗ пацярпела пасажырка легкавушкі.

Аварыя адбылася раніцай 25 жніўня на аўтадарозе Р-20 "Віцебск - Полацк-мяжа Латвіі", паведамляе тэлеграм-канал "ДАІ Віцебшчыны".

62-гадовы вадзіцель, кіруючы аўтамабілем "Toyota", не справіўся з кіраваннем і ўчыніў сутыкненне з аўтамабілем "УАЗ".

У выніку ДТЗ 64-гадовая пасажырка "УАЗ" атрымала цялесныя пашкоджанні і была дастаўлена ў бальніцу.

Пасля аказання медыцынскай дапамогі жанчына была адпушчана дадому на амбулаторнае лячэнне.

Дзяржаўтаінспекцыя заклікае ўсіх удзельнікаў дарожнага руху быць вельмі ўважлівымі і няўхільна выконваць Правілы дарожнага руху!

Сяржук Крупскі

ЗАБЛУКАЛІ Ў ЛЕСЕ

2 жніўня ў Аршанскім і Шумілінскім раёнах заблудзіліся два мужчыны, паведамляе прэс-служба Віцебскага абласнога ўпраўлення МНС Беларусі.

У абед ратавальнікам Оршы паступіла паведамленне аб тым, што ў лесе паблізу арт. Лужкі Аршанскага раёна згубіўся жыхар Оршы 1952 года нараджэння, які раніцай прыехаў на станцыю і адправіўся ў лес у грыбы. Работнікі падраздзялення пажарнай аварыйна-выратавальнай часці нумар 8 Аршанскага гаррайаддзела па НС аператыўна прыбылі да месца здарэння.

Па словах камандзіра аддзялення Дзмітрыя Зубава, сувязь з тым, хто страціўся, падтрымлівалася па тэлефоне. Мужчына сказаў, што патрапіў у багністую мясцовасць, зарыентавацца не можа. Ратавальнікі ўключалі сігнальна-размаўляльную прыладу аўтацыстэрны, аднак на жаль, заблукалы мужчына сігнал не пачуў. Надалей работнікі МНС прынялі рашэнне прачэсваць лес пешшу. Па тэлефоне мужчына паведаміў, што знаходзіцца ля нейкіх бетонных труб. Ратавальнікі папрасілі яго заставацца каля іх, каб мець хоць нейкі арыенцір у пошуках. Ідучы па лесе, яны звалі мужчыну і праз некаторы час на іх голас мужчына адазваўся. Хутка заблукалы быў знойдзены ратавальнікамі, і ўсё абышлося добра – нават дапамога медыкаў яму не спатрэбілася.

Увечары 2 жніўня ратавальнікі Шумілінскага раёна атрымалі паведамленне ад жанчыны, што яе муж адправіўся ў лес па ягады і грыбы і згубіўся. Гэта адбылося паблізу вёскі Убоіна Шумілінскага раёна. Да месца здарэння выехала падраздзяленне пажарнага аварыйна-выратавальнага паста №11 Шумілінскага раённага аддзела па НС.

Камандзір аддзялення паста Яўген Салаўёў звязаўся па тэлефоне са згубленым мужчынам, які распавёў, што зайшоў у балота і знайсці выйсце з яго не можа, арыенціраў няма – сігнал пажарнай цыстэрны ён не чуе. Ратавальнікі разам з міліцыяй і прадстаўнікам лясніцтва пайшлі прачэсваць лес. Дапамагала толькі тое, што лесніку была добра вядомая гэтая мясцовасць, і ён прыкладна разумеў, куды трэба ісці. Каб знайсці мужчыну ўдзельнікам пошукаў прыйшлося прайсці па балоцістай мясцовасці лесу больш за 6 км. Пасля некалькіх гадзін пошуку страціўся быў знойдзены. Дапамога медыкаў яму не спатрэбілася.

Сяржук Крупскі
па зводках
Віцебскага абласнога
ўпраўлення МНС

АДРАДЖЭННЕ

25 ЖНІЎНЯ 1991 ГОДА БЕЛАРУСЬ СТАЛА НЕЗАЛЕЖНАЙ

31 год таму Дэкларацыя аб суверэнітэце БССР набыла фактычна статус канстытуцыі, і гэта азначала абвяшчэнне Беларуссю незалежнасці. Коратка тлумачым, што стала прычынаю і як гэта адбывалася.

Гарбачоў і «Перабудова»

З прыходам да улады ў Савецкім саюзе Міхаіла Гарбачова, распачаліся працэсы дэмакратызацыі, пад назвай «перабудова», пачатыя ў канцы 1980-х гадоў. «Перабудовай» называлі агульны шэраг рэформаў і новай ідэалогіі савецкага партыйнага кіраўніцтва ў эканамічнай і палітычнай структуры СССР. Гэтая ідэалагічная лінія партыі ў выніку прывяла да «параду незалежнасці» ўсіх савецкіх рэспублік з пачатку 1990 года.

27 ліпеня 1990 года Вярхоўным Саветам БССР была прынятая Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце БССР. У адпаведнасці з ёй, прызнавалася вяршэнства Канстытуцыі БССР і яе законаў.

Напрыканцы лета 1991 года, з 18 па 21 жніўня, пачаўся путч у Маскве. Пераварот разгортваўся як спроба сябраў ГКЧП прадухіліць намечанае на 20 жніўня падпісанне дэлегацыямі РСФСР, Казахстана і Узбекістана саюзнай дамовы, якая б падвяла гістарычны знаменальнік пад СССР. Пераварот прывёў да канчатковай дыскрэдытацыі саюзных органаў улады і Камуністычнай партыі, не быў падтрыманы значнай колькасцю насельніцтва, у выніку праваліўся.

Беларускія камуністы хацелі адмаўчацца

Кіраўніцтва рэспублікі і ЦК Камуністычнай партыі Беларусі не выступілі з асуджэннем перавароту, заняўшы пазіцыі назіральнікаў. На сустрэчы з дэпутатамі — сябрамі парламенцкай апазіцыі — старшыня ВС БССР Мікалай Дземянцей у адказ на просьбу растлумачыць факт адхілення Гарбачова паведаміў, што ўсё было зроблена згодна закону.

У адказ на гэта кіраўнікі Беларускага Народнага Фронту, Мінскі гарсавет, Беларуская сацыял-дэмакратычная Грамада, Аб'яднаная дэмакратычная партыя Беларусі, нацыянальна-дэмакратычная партыя Беларусі, Мінскі стачкам і шэраг іншых арганізацый прынялі пастанову, у якой назвалі падзеі 19 жніўня «антыканстытуцыйным захопам улады хунтай» і падтрымалі заклік Барыса Ельцына пачаць бестэрміновы страйк, пасля чаго пачаліся вострыя абмеркаванні прыняцця краінай незалежнасці.

24 жніўня актыў БНФ вывеў на плошчу Леніна дзясяткі тысяч чалавек, а ў залу, дзе праходзілі паседжанні Вярхоўнага Савета, быў унесены бел-чырвона-белы сцяг.

Тады ж старшыня ВС БССР Мікалай Дземянцей падаў у адстаўку, першым кіраўніком незалежнай Беларусі стаў Станіслаў Шушкевіч, які да гэтага займаў пасаду намесніка старшыні ВС.

25 жніўня Беларусь стала незалежнай

25 жніўня 1991 года Беларусь афіцыйна абвясціла сябе незалежнай дзяржавай. На галасаванні па прыняцці дакумента, які абвяшчае незалежнасць, падтрымалі гэтае рашэнне 253 дэпутаты з 265.

У гэты ж дзень Вярхоўны Савет прыняў пастановы «аб часовым прыпыненні дзейнасці КПБ КПСС на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь» і «аб дэпартызацыі органаў дзяржаўнай улады і кіравання Рэспублікі Беларусь».

Сесія ВС таксама прыняла пастанову «аб забеспячэнні палітычнай і эканамічнай самастойнасці Беларускай ССР». Ва ўласнасць Рэспублікі перайшлі ўсе прадпрыемствы, арганізацыі і ўстановы саюзнага падпарадкавання, размешчаныя на тэрыторыі рэспублікі.

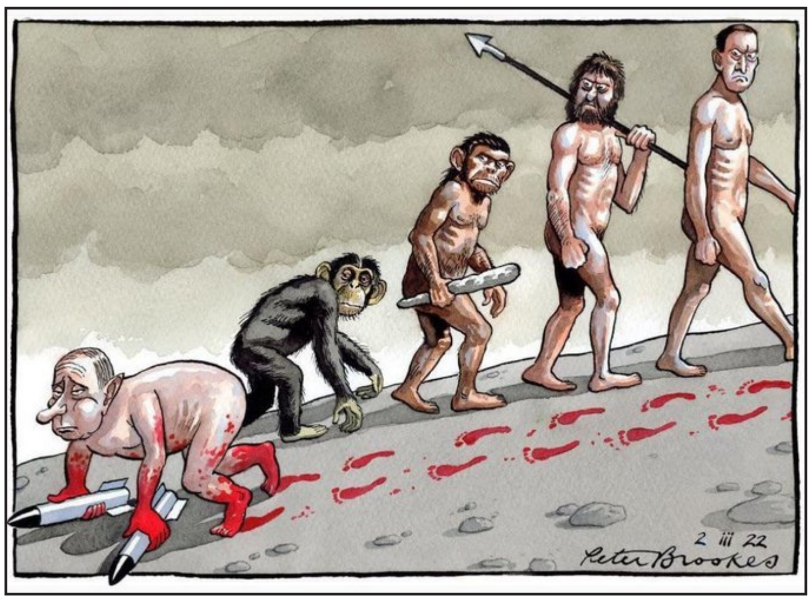
19 верасня 1991 года Вярхоўны Савет прыняў Закон «Аб назве Беларускай ССР», у адпаведнасці з якім яна стала называцца «Рэспубліка Беларусь», а скарочана — «Беларусь». Дзяржаўнымі сімваламі Рэспублікі Беларусь былі абвешчаныя герб «Пагоня» і «бел-чырвона-белы сцяг».

budzma.org

АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІІ

«ПАВАРОТ НА УСХОД» ЯК РЫМЕЙК АРДЫНСКІХ ЧАСОЎ

«Мы выходзім на прастор, а яны сыходзяць з гістарычнай сцэны раз і назаўсёды». Прыхільнікам гэтага геапалітычнага адкрыцця важна разумець, хто тут «мы», а хто «яны».

Гэта ёсць наш апошні і рашучы бой. Прабачце, наш — гэта чый? Вадзім Ялфімаў, палітолаг, кандыдат гістарычных навук, упэўнены, што гаворку варта весці пра калектыўны Захад. І агрэсіўныя планы гэты пакуль яшчэ суб'ект сусветнай палітыкі мае ў дачыненні да Беларусі, Расіі і Кітая.

З чаго б гэта раптам? Для двоечнікаў у пытаннях геапалітыкі прывяду цытату: «Калектыўны Захад разумее, што Беларусь, Расія і Кітай выходзяць на лідзіруючыя пазіцыі, у той час як ЗША і еўрапейскія дзяржавы адыходзяць на другі план. У гэтых умовах заходнія дзяржавы вырашылі развязаць санкцыйную барацьбу».

Усведамленне гэтага да цяпер ужо былых «партнёраў» прыйшло не адразу. Чаго-чаго, а дурняў у межах калектыўнага Захаду хапае. Артыст размоўнага жанру Міхаіл Задорнаў тройчы меў рацыю. Але нават да дурняў дайшло, што, «як толькі Беларусь і Расія пачалі развіваць сваю інтэграцыю пасля 2020 года і да нас сталі далучацца азіяцкія краіны», далейшае прамаруджванне стала падобным да смерці.

А куды падзецца, калі «мы выходзім на прастор, а яны сыходзяць з гістарычнай сцэны раз і назаўсёды»?

…Каб не расцякацца думкай па дрэве, працытую журналіста Паўла Пранікава: «Пачалося з прыезду каманды італьянцаў з Соф'яй Палеалог (і затым будаўніцтва Маскоўскага Крамля і стварэння артылерыі). З сярэдзіны XVII стагоддзя першыя заводы (порах, металы) у Расіі заснуўваюць галандцы. Ну і далей па накатанай.

СССР меў вельмі шчыльныя тэхналагічныя сувязі з Захадам (фактычна ўся перадавая савецкая прамысловасць была пабудаваная пры ўдзеле Захаду, у тым ліку выкарыстоўваючы нямецкія рэпарацыі і іх інжынерныя сілы пасля ВАВ)».

На думку журналіста, тое, што сёння горда называюць «паваротам на Усход», ёсць рымейк ардынскіх часоў, «калі ў Русі была мінімальная тэхналагічная сувязь з Захадам».

Нездарма ў крамлёўскай метадычцы, апублікаванай «Медузай», расійскім СМІ рэкамендуецца параўноўваць Уладзіміра Пуціна з Аляксандрам Неўскім. Гэты гістарычны персанаж па выніках шырокамаштабнага апы-тання расіян 28 снежня 2008 года быў абраны «Імем Расіі». І заслужана! Абаронца Паўночна-Заходняй Русі ад лацінян адначасова дарагі расіянам у якасці архітэктара руска-ардынскага альянсу.

Без вайны якое ж развіццё?

Спадзяюся, чытачы не пакрыўдзяцца на маю спробу апраўдаць святога князя Аляксандра Неўскага, вызначанага рашэннем Патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Кірыла ў 2016 годзе на ролю нябеснага апекуна Сухапутных войскаў Расійскай Федэрацыі. Тых самых войскаў, якія з 24 лютага вызваляюць «не чужую нам Украіну» ад нацыстаў.

У чым тут праблема? Праблема ў выкарыстанні сучасных крытэраў пры ацэнцы палітыкаў мінулага, і наогул самой мінуўшчыны ў цэлым. У часы князя (1221–1263) уцаркоўленымі — гэта значыць тымі, хто рэгулярна ўдзельнічае ў набажэнствах і ў царкоўным жыцці і хто імкнецца жыць па-хрысціянску і падтрымліваць сацыяльныя стасункі ў межах сваёй царкоўнай абшчыны, — былі практычна ўсе, у той час як у нашы дні ў Беларусі і Расіі такіх людзей не больш за 3 працэнты.

Натуральна, што патрабаванне лацінян змяніць праваслаўную веру на каталіцкую нашы продкі ўспрынялі як экзістэнцыйную пагрозу. Арда ж на веру не замахвалася. Больш за тое, у праваслаўнай царкве яна бачыла адну з умоваў свайго панавання і таму вызваліла царкву ад сплаты даніны.

Што ж да даніны, то ў тыя часы яе плацілі ўсе і заўсёды. Каму — пытанне другаснае. Дастаткова адзначыць, што пераход у каталіцтва аўтаматычна азначаў сплату папскай дзесяціны.

Аднак тое, што было натуральным у глыбокім Сярэднявеччы, выглядае недарэчным у нашы дні. Зноў звернемся да крамлёўскай метадычкі. Згодна з яе аўтарам, «сёння прадстаўнікі ўсіх народаў Расіі зноў з'ядналіся ў супрацьстаянні з бязбожнікамі дзеля абароны традыцыйных каштоўнасцяў і права сваіх дзяцей жыць у адпаведнасці з імі».

Адсюль вынікае нечаканая, але разам з тым рашучая высноўа: «Як і хрышчэнне Русі, вайна ва Украіне закладвае дзяржаўныя асновы краіны — а таксама асновы развіцця Расіі на стагоддзі наперад».

Без вайны якое ж развіццё? Такое прызнанне дарагога вартае. Акаб ніхто не сумняваўся, аўтары запэўніваюць, што гэта адбываецца дзякуючы «згуртаванню грамадства» вакол войска і «стратэгічнага курсу прэзідэнта»…

Усе беды ад калектыўнага Захаду

Такая вось місія! Згуртаванне вакол арміі — адна з абавязковых умоў яе дасягнення. Маглі б згуртавацца вакол Акадэміі навук, але пра што гэта я?

Згуртаванне вакол арміі без наяўнасці ворага — занятак, які можа мець мноства разбуральных наступстваў. Прыгадаем гарбачоўскую перабудову з яе «новым мысленнем». Перакваліфікацыя ЗША з ворага ў партнёра дэмаралізавала войска, што падкінула ладную вязанку галля ў вогнішча, на якім сінім полымем згарэў СССР.

Аўтары дапаможніка пра гэта памятаюць: усе беды — ад калектыўнага Захаду, які ўпэўнены ва ўласнай выключнасці.

…Адна з мэтаў «спецаперацыі» — «барацьба з бязбожнікамі». Белым і пухнатым воінам святла, воінам-вызваліцелям аўтары метадычкі супрацьпастаўляюць «гвалтаўнікоў, разбойнікаў і забойцаў», свабодных ад якіх-небудзь маральных абавязкаў.

За намі праўда. А ў чым яна, брат? Кандыдат гістарычных навук (глядзі пачатак артыкула) яе даходліва растлумачыў: «Мы выходзім на прастор, а яны сыходзяць з гістарычнай сцэны раз і назаўсёды».

І запярэчыць тут цяжка. «На прастор, на шырокі прастор». Класік як у ваду глядзеў.

(скарочана)

Сяргей Нікалюк

novychas.online

РАСЕЯ

ДВА ВЫБОРА: КАПИТУЛЯЦИЯ ИЛИ ОБЪЯВЛЕНИЕ МОБИЛИЗАЦИИ

У Путина осталось всего два выбора: капитуляция или объявление мобилизации. Телеграм-канал Родина слонов — о начавшейся войне ресурсов, в которой Россия заведомо является слабой стороной. Показательное поздравление Украины с днем независимости ясно говорит, что Лукашенко уже не верит в победу России.

— Попытка Путина предложить Зеленскому заморозку конфликта через Эрдогана провалилась на прошлой неделе: Зеленский твердо заявил, что переговоры с Россией возможны только в том случае, если российские войска покинут все украинские территории, включая Крым. Т.е. Украина готова обсуждать с Россией только условия капитуляции.

Последним гвоздем в крышку путинской идеи заморозки конфликта стало заявление Турции о том, что передача Крыма Киеву должна быть основой соглашения между странами. Таким образом, единственная страна, готовая выступать посредником между Россией и Украиной, также настаивает на восстановлении территориальной целостности Украины в границах 1991 г.

Надежды на успех газового шантажа также тают: Германия уже твердо заявляет о невозможности восстановления газовых отношений с Россией, т.к. она более не может восприниматься как надежный поставщик энергоресурсов. Европа между тем существенно опережает установленные ею же самой требования по темпам заполнения газовых хранилищ: уровень заполнения хранилищ уже составляет более 77,4%, и продолжает стремительно расти, несмотря на жаркое и засушливое лето, и, вероятно, достигнет 100% к концу октября.

Новый, рекордный по объему, пакет военной помощи США Украине, носящий подчеркнуто среднесрочный характер, говорит о том, что военная поддержка Украины со стороны Америки имеет конечную цель обеспечить Киеву победу над противником. Это является сигналом как для России, так и для Европы.

Путин должен понять, что началась война ресурсов, в которой Россия заведомо является слабой стороной. Запуск Кремлем слухов о том, что он готовится к долгой войне, является разговором в пользу бедных — у России нет ресурсов на долгую войну.

Европа же, в первую очередь Германия, должна понять, что США не прекратят военную поддержку Украины даже если Германии очень захочется получить этой зимой газ из России. Германия сама создала проблему своей зависимости от Газпрома, и сама должна предпринять усилия, чтобы эту проблему решить. При этом Германии не с руки возражать США: Америка сделала в этом году максимально много для того, чтобы обеспечить Европу энергоресурсами, став одним из ее крупнейших поставщиков нефти (в т. ч. за счет стратегических запасов) и сжиженного газа.

Информация о том, что российская армия испытывает дефицит живой силы и ей нужна мобилизация, без которой армия скоро начнет утрачивать военный потенциал, широко гуляет по телеграм-каналам, включая около кремлевские...

После провала попытки переговоров о заморозке военных действий у Путина осталось всего два возможных выбора: мобилизация ради последней попытки победить, или капитуляция. Учитывая, что Путин никогда не отступает, нет сомнений в том, какой он сделает выбор.

Однако пока общество к мобилизации не готовят. Причиной спокойствия, вероятно, является предстоящий единый день голосования.

Несмотря на полный контроль над процессом выборов, Путин их по-прежнему боится, т.к. именно выборы, даже фиктивные, очень часто являются точкой бифуркации в авторитарных режимах, а значит народ перед выборами тревожить нельзя. Однако после них, вероятно, нас ждет изменение риторики и подготовка к решению о мобилизации.

gazetaby.info

УКРАЇНА-БЕЛАРУСЬ

«НАС НЕ АДДАДУЦЬ ПУЦІНУ ЯК РАЗМЕННУЮ МАНЕТУ»

Экс-кандыдат у прэзідэнты Аляксандр Мілінкевіч у інтэрв'ю «Филину» тлумачыць, чаму Украіна пераможа ў вайне, і разважае пра пасляваенны лёс Беларусі.

— Беларусь прызналі краінай-суагрэсарам. Ужо сёння гучаць размовы пра будучыя рэпарацыі, пра неабходнасць прынесці прабачэнні ўкраінцам, незалежна ад таго, ці ўсе беларусы падтрымліваюць уварванне ва Украіну.

Пры гэтым, як падаецца, мала гаворыцца пра пасляваенную будучыню нашай краіны. На вашу думку, якімі могуць быць сцэнары для Беларусі як дзяржавы? Натуральна, варыянтаў тут можа быць мноства. У залежнасці і ад таго, хто пераможа ў гэтай вайне.

— Складана рабіць прагнозы ў нашай сёняшняй палітыцы. І тым больш адносна вайны Расіі з Украінай, ад якой сёння залежыць лёс Беларусі. Калі б перамагла Масква, у нас не было б шанца на самастойную дзяржаву.

Але я ведаю, што ўкраінцы ўжо ні ў якім выпадку не вернуцца ў «русский мир». І ніколі не захочуць у Савецкі Саюз, пра аднаўленне якога марыць Пуцін. Перш за ўсё, дзякуючы сваёй украінскай ідэнтычнасці, якая так моцна адрадзілася за апошнія дзесяцігоддзі.

Па-першае. Украіна зрабіла свой геапалітычны выбар, яна цвёрда ведае, куды ідзе і што будзе. Праводзіла крок за крокам дэмакратычныя рэформы, не ўсё яшчэ атрымалася, але шэрад несумненных поспехаў — рэальнае мясцовае самакіраванне і стварэнне сучаснай арміі.

І ўсё ж сапраўднай гарантыяй невяртання ў мінулае ўкраінцам служыць адроджаная глыбокая нацыянальная самасвядомасць. На большасці тэрыторыі яны адрадзілі шырокае ўжыванне роднай мовы, у школах і ўніверсітэтах украінцы ўжо шмат гадоў вучаць не гісторыю расейскай імперыі, а сваю ўласную.

Нават тыя, што размаўляюць па-руску, ў большасці сваёй ужо разумеюць — мова з'яўляецца фундаментам ідэнтычнасці. І вось такую Украіну з моцным нацыянальным духам і годнасцю проста немагчыма паставіць на калені.

Можна забіваць украінцаў, але перамагчы іх ужо ніхто не зможа. Крэмль шалее і аніяк не ўцяміць, адкуль такі народны супраціў прыходу іхняга «светлого русского мира».

Таму не выпадкова, што Пуцін так пасадысцку пакараў найперш рускамоўныя ўкраінскія гарады. Бо для яго той жа Харкаў, ці Марыупаль — гэта гарады-здраднікі. Ён так разлічваў, верыў, што уж тут сустрэнуць «старэйшага брата» з праслаўтымі кветкамі. Аказалася — не.

Гэта і нам вялікая навука. Калі хочам адстаяць незалежнасць Беларусі, то гістарычную і культурніцкую самасвядомасць нам штодзённа трэба стала фармаваць і узмацняць. І ўжо зараз, нягледзячы на ўнутраную антыбеларускую палітыку, бо імперскасць Расіі перажыве Пуціна і будзе нам пагражаць яшчэ доўга.

Па-другое. Украінцы не прызнаюць маскоўскую анэксію іх тэрыторый, якая адбылася ў 2014-м. Яны абсалютна слушна адмаўляюцца пайсці на мірныя перамовы, нават калі вялікія дзяржавы старой Еўропы спрабуюць навязаць іх Кіеву.

І робяць гэта асалютна слушна, бо мірнае жыццё прыдзе да нашых паўднёвых суседзяў і да нас толькі тады, калі Расія цалкам прайграе вайну, вызваліць захопленыя землі і перастане быць імперыяй.

І якія мірныя дамовы могуць быць з цынічным агрэсарам, які бясконца хлусіць?

Ці будзе вайна доўгай, зараз залежыць ад хуткасці і колькасці паступленняў заходняй сучаснай зброі. З аднаго боку, Пуцін не толькі паспяхова ўкраінізіраваў Украіну, але і амаль абсалютна кансалідаваў цывілізаваны свет супраць сябе.

З іншага, неадэкватнасць сёняшняга расійскага дыктатара і яго перыядычныя пагрозы ўжыць самую страшную зброю прымушаюць Захад асцярожна перадаваць суперсучасную баявую тэхніку Кіеву, бо баіцца, што вайна выйдзе за межы Украіны і стане ядзернай.

Мы не ведаем, як будзе выглядаць параза «русского мира», ці ўсё скончыцца распадам Расіі, ці яе трансфармацыяй. Гэта невядома.

Трагічна, што лёс наш пакуль што ў меншай ступені залежыць ад нас саміх, дзякуючы ўсім гэтым Саюзным дзяржавам, АДКБ, сталінізацыі, мілітарызацыі, посткаланіяльным комплексам «малодшага брата» ды іншага, ад чаго Беларусь непазбежна пазбавіцца, як толькі стане вольнай.

Сапраўды, пра гэта ўсе гаворыць — украінцы змагаюцца «за нашу і вашу свабоду». За сваю і за нашу незалежнасць, але і за свабоду Захаду таксама. І ён ужо робіцца лепшым, чым быў апошнім часам, бо ўсё больш вяртаецца да каштоўнасцяў, на якіх калісьці нарадзіўся. Дзякуючы Украіне.

— Зразумела, што прагнозы ў такой сітуацыі рабіць надзвычай складана. І тым не менш, улічваючы тое, што і дагэтуль на Захадзе паранейшаму гучаць думкі пра здачу Украінай часткі сваёй тэрыторыі ў абмен на спыненне вайны, ці ёсць нават гіпатэтычная магчымасць таго, што Беларусь аддадуць Пуціну ў якасці ваеннага трафея?

— На шчасце, думаю, што не. …

Але тое, што адбылося на Плошчы ў сакавіку 2006-га, калі больш за трыццаць тысяч выйшлі з пратэстам, нягледзячы на рэальныя пагрозы славіпкоў прызнаць гэты выхад тэрарызмам, за які ў нас можа быць і смяротнае пакаранне.

Асабліва ўразіла моладзь, пратэстны намётавы гарадок з бел-чырвона-белымі сцягамі, са сцягамі Еўразвяза. Тыдзень на «Еўраньюс» галоўнай навіной была вольная Беларусь. Пасля той Плошчы, куды больш сціплай, чым два гады таму, ніхто больш у еўрапейскіх сталіцах такіх пытанняў не задаваў.

Наадварот, казалі: «Мы бачым, што вы, асабліва маладое пакаленне, хочаце жыць па-еўрапейску, у свабодзе, у незалежнасці. Мы з вамі».

Я ведаю, што пасля 2020-га ўсе разумеюць, што цяперашняя ўлада не прадстаўляе большасць беларусаў, якая цвёрда жадае годнага жыцця і хоча сама вызначаць свой лёс.

І многіх уразіў мірны характар пратэстаў. Ён моцна паспрыяў нашаму аўтарытэту. Хоць некаторыя кажуць, што трэба было штурмаваць дзяржаўныя будынкі і браць уладу.

Не падзяляю такія думкі, хаця б з той прычыны, што радыкальныя сцэнары ў нашай сітуацыі скончыліся б вялікай крывёй і ўвядзеннем расійскіх войскаў «для аказання братэрскай дапамогі ва ўмовах заходняй агрэсіі».

Шматтысячныя маніфестацыі 2020 года бароняць нас і сёння — цывілізаваны свет не будзе глядзець на Беларусь як недзяржаву, а на беларусаў як неданарод, як то дэкларуе Пуцін. Нас не аддадуць як разменную манету, бо цяпер успрымаюць, як прыналежную да еўрапейскага свету краіну.

Але нават не толькі гэта адыгрывае ролю, гэта з большага такі абгрунтаваны сантымент. Вельмі важна і тое, што для бяспекі Еўропы прынцыпова, каб Пуцін нічога не выйграў у гэтай вайне.

Каб ён у гэтай вайне ўсё прайграў. Бо калі крамлёўскі дыктатар хоць бы часткова рэалізуе свае задумы і мэты, і далучыць Беларусь, ён на гэтым не спыніцца. Мы з'яўляемся сведкамі агоніі імперыі, якая жыве, пакуль пашыраецца, чаго нельга дапусціць.

На Захадзе сёння ўсе выдатна разумеюць. І я лічу гэта вялікім дасягненнем і перамогай 2020 года. Часта са смуткам кажуць: «У 2020-м мы так прыгожа ўсё зрабілі, увесь свет быў у захапленні ад нас. І вось бачыце, што зрабілася. А тут яшчэ і вайна, ды яшчэ з нашай тэрыторыі».

Для мяне тое, што адбылося ў 2020-м, гэта чарговы этап нашай рэвалюцыі. Іх было некалькі, гэта быў чарговы. І для нашага духу, для нашай веры вельмі важна разумець, што рэвалюцыя — гэта не абавязкова палітычны пераварот.

Змены ўлады не адбылося, бо яна ўжыла гвалт і зброю. Але не вырашыла ніводнай праблемы ў краіне, не запрапанавала ніякай перспектывы грамадству і паскорыла свой крах.

Пры гэтым, дзякуючы тым падзеям, адбыліся неверагодныя змены ў свядомасці беларусаў. Нарадзілася новая грамадзянская супольнасць і палітычная нацыя. Паўстае іншая, лепшая, мацнейшая, сучасная краіна…

(скарочана)

Сяргей Васілеўскі
ФИЛИН

Заснавальнік: Салодкі Сяргей Аляксандравіч
Рэдактар: Шчамлёў Аляксандр Міхайлавіч

Адрас рэдакцыі: 211262, Шумілінскі раён, п/а Амбросавічы. E-mail: alex81852@gmail.com
Тэл. 3-73-74, маб. +375299870742.
Газета выдаецца з верасня 2000 г.

Падпісана да друку 29.08.2022 у 19.45
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца пры дапамозе аднадумцаў.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.